

L' ART DEL PAGÉS

ASOCIACIÓ D' AFICIONATS Á LA CASSA Y PESCA DE CATALUNYA

PAGESOS DE CATALUNYA

Oiu: Deu nostre Senyor, qu' ha fet be totas las cosas, ha posat las aus y los aucellets á la terra, no solsament porque alegressin la vista dels homes ab los pintats y bonichs colors de son plumatge; ni solsament tampoch per complaure nostre oido ab sos cants jolius; sino que á mes, los ha posat á la terra, porque fossen útils al home, y ajudessin al bon pagés que guanya lo pà de cada dia ab lo suor de son ròstre, perservantli los fruits y las plantas de terribles innombrables enemichs.

Y los bons aucellets s' afanyan á complir la tasca que 'ls fou imposada per l' Autor de tota Sabiesa, Pare de tots, Déu omnipotent, puig que ab son bech petit ó grós quiscun travalla en utilitat y profit del pagés agricultor: quin com la perdiu y altres persegueix la llagosta; quin mata la formiga; quin busca las cucas y sos ous per esquerdas y forats; quin cassa la pugó de las plantas y en las socas dels arbres, quin com l' aureneta atrapa al vol las moscas y mosquits, y los corchs que fan perdre lo bon blat ja posat á la golfia; ¡quans n' hi ha qu' exterminan l' oruga menjantse los ous que deixan las papallonas! Si alguns us fan mal esgranant las espigas ó menjantse los brots y las fullas de la hortalissa y los grans dels tendres rahims, espantéulos, empaitéulos, allunyéulos, pero no 'ls matéu ni 'ls acabéu, porque en cambi tots, tots los aucells, quin mes quin menos, per lley de Déu tots trevalen en ajuda del pagés.

Y es que Déu ha fet be totas las cosas posantlas en la terra en justa compensacio y estudiat equilibri, que l' home prudent

no deu destruir: ara si en nostras comarcas catalanas, aterrèem los boscos, y la petje del home se veu per tot; y encare usa medis destructors, y no respecta cap temps, y los noys afillan nius y los pobres aucells no trovan quietut ni respós enlloch, ja veuréu ben promte la formiga invadint los arbes fruiters, la llangosta y la oruga als sembrats, la pugó á las cols, la malura á las vinyas, que ja 's diu que moltes malalties de las plantas, que portan la miseria als pobles, provenen en gran part de la falta d' aucells, ó sia per haver destruit l' home imprudent, lo protector natural de l' agricultura, ó trencant l' equilibri de las cosas qu' habia posat lo Creador á la naturalesa.

Per ço convé molt respectar tota mena d' aucell, sobre tot durant lo temps de la cria, y deixarlos que lliures y sens molestia ni persecució se reproduheixen y pugin los seus petits, per ço deuen los pares pagesos manarho á sos fills, y dirlos que la ley los castiga ab pena forta segons l' article 51 y que també l' 53 fa responsables als mateixos pares de las faltas de la ley, que fassin los noys, que per sa edat no tingan prou reflexió y experiencia.

Feuho donchs, bons pagesos; exhortéu á vostres fills á respectar los nius y tota mena d' aucell, molt particularment durant lo temps de la cria; que la ley lo fixa del 15 de Febrer al 15 d' Agost; y aixís, cumplint lo precepte legal, estalviantvos disgustos y penas, protegiu vostre camp y vostra vinya, com protegiu 'ls de tots; fomentéu lo que es la riquesa de nostra terra, contribuïu á restablir l' equilibri de la naturalesa que Déu, nostre Pare y Senyor, ha volgut que regnés en lo mon.

Barcelona 26 de Mars de 1883.—Lo President, Joseph de Argullol.—Lo Secretari, Joaquim Viver y Callís.

AGRICULTURA PRÁCTICA

LA RAMIÉ.

Procedencia.—Historia.

La *ramié* es una planta originaria de la Xina, segons uns, de la India, segons altres; però que actualment creix expontá-

nea en tot lo Sur y Orient d' Assia y en gran part de la Occeania. Es coneguda ab diversos noms en los diferents punts ahont vegeta, noms que es bó conèixer pera no fer confusions perjudicials. L'anomenan en la Xina *yuen-má* (cànem del plà) ó *chan má* (cànem de las montanyas), segons los llochs ahont creix; *kiparoy* y *kapieriet* á Java; *klooi* y *calae* á Sumatra; *Karamusi* al Japó; *ria* y *rhea* á Assam; *gambe* y *gamki* á las Célebes; *inam* á la Indo-Xina: com los europeus la denominan mes generalment, es *ramie*, *ramie* y *ortiga sedosa*.

Los botànichs colocan aquesta planta en la familia de las *Urticeas*, formant avuy lo género *Bœhmeria* y distingintse dos especies principals, á saber: la *Bœhmeria utilis* ó *tenacissima*, que es la ramié dels paissos calents, y la *Bœhmeria nivea* ó *candicans*, ramié dels paissos atemperats. La primera té las fullas verdas per sas dos caras; la segona té l' envés de las fullas d' un color blanch nacarat. La *ramie utilis* dona las fibras mes fortas, mes llargas, mes finas y en major quantitat que la *nivea*, però requereix temperatura molt més elevada.

Fa molt temps que s' utiliza á Xina aquesta planta pera obtenir de son tronch, per procediments semblants als usats ab lo llí, fibras sumament delicadas una mica semblants á la seda y y molt resistents, com que es fama «que 'ls xinos enganyan moltes vegadas als russos venéntlosi com domasos de seda pura, teixits qual urdit es de ramié.» En quant á lo antich que es l' ús d' aquestas fibras en la India y 'l cas que d' ellas fan, basti dir que en las antiquíssimas poesias de Ramayana y de Halidassa 's celebra moltes vegadas la bellesa y finura dels teixits d' ortiga sedosa ó de ramié.

Naturalistas alemanys, navegants inglesos y holandesos, comerciants y botànichs de Fransa, han enviat á Europa en diferents épocas exemplars y llevors de ramié aixís com teixits fets ab sas fibras. A Holanda arribaren á estar en molta boga fins llensos y delicadas puntas fetas ab fibras preparadas á Goa y Calicut, teixits que anomenaren *netel-dock*, com avuy dia 's designan los llensos de Cambrai, que 's fabricaren pera imitar los de ramié.

Peró á pesar de tot aixó, la primera noticia séria d' aquesta utilíssima planta, no s' ha tingut y propagat á Europa fins l'

any 1844, en que 'l director del Museo de Ciencias naturals de París maná plantar en lo Jardí de Plantas alguns esqueixos remessos desde Assam per Mr. Leclancher, cirurgiá de la marina francesa.

Desd' aquella época comensá á fixarse mes la atenció en la ramié, y 's practicaren alguns ensajos, que donaren per resultat constituïrse, pera sa explotació, algunas societats á Fransa, á Argelia, á Inglaterra y á Belgica. No obstant, la resistencia dels pagesos á abandonar sos antichs y coneguts conreus per un de nou, y pera ells desconegut, y per altra part certas dificultats técnicas ab que s' ha lluytat en son principi pera la obtenció de la fibra, han fet que un vegetal tan útil siga encara desconegut de la inmensa majoria dels pagesos.

Darrerament, los desastres causats per la filoxera á Fransa y la ruina del conreu de la *rubia* (gransa), per efecte del descobriment de colors artificials derivats de la anilina, ha fet á molts agricultors francesos girar los ulls cap á la ramié, comensant á plantarla en gran escala; però en cap part de la nació vehina podrian competir ab los rendiments que á Espanya s' haurian d' obtenir cultivant dita planta en totas las terras de Llevant, conforme indicarem.

II

Conreu y rendiment

Las dos especies de ramié que hem citat no necessitan pera vegetar, terrenos molt fertils; al contrari son poch exigents en terreno, creixent perfectament en los lleugers ó fluixos, y donant fibras mes finas que en los compactes. Se las pot cultivar fins en las terras arenosas de la costa. Lo que si 's que ha d'esser fondo lo terreno, que las arrels ho son y 's propagan molt perpendiculars, ab gran ventatja pera la nutrició y cultiu de la planta. Aquesta, es, además de tan favorable condició, que resisteix las grans humitats (com no siga una inundació molt prolongada), y no la perjudica molt la secada, puig lo mes que fá aquesta es disminuïr la producció de la fibra,—circunstancias que posan á salvament fins á cert punt, los interessos del pagés de las alternativas del temps.

Pot propagarse la planta per llevar, per estaca, per esqueix y per brots tendres de peu ó de las arrels. Lo procediment per llevar té l'inconvenient de retrassar la producció un any y de donar una fibra una mica rústica en las primeras cullitas. Per aixó lo millor es establir vivers ó criaderos, y després servirse d'aquestos pera la propagació, per cualsevols dels altres mètodes, diferents del de la sembra.

La resolució consisteix en fer talladas dels tanyes quan arriban á la convenient maduració. La planta es vividora y rebrota novament, podent viure molts anys. En los llocs en que la cultivan á Fransa donan una segada 'l primer any y en los anys següents dos. A Valencia, Alicante, Balears, Múrcia y Almería, podrian donarse 'n tres, y pot ser (perfeccionant molt lo conreu) quatre segadas al any, per rahó de la major temperatura, lo qual augmenta extraordinariament lo rendiment, com es fácil compendre, y posa en condicions molt millors als pagesos espanyols que als francesos, que no podrian competir ab los nostres.

Hi ha además que tenir en compte que 'l clima de la costa mediterrànea espanyola es molt favorable pera 'l conreu de la ramié verda (*B. utilis*), que es la que dona mes fibra, y aquesta mes fina, mes sedosa y mes tenás, y per lo tant, de mes valor.

Com datos de producció citarém los següents:

En la segada donada 'l primer any de conreu en un camp en que estava sembrada la ramié á rahó de 40.000 plantas per hectàrea, s'obtingué un pés de 18.000 kilógrams de tronchs y fullas. Desquitadas aquestas (que 's destinan á combustible ó com adob) quedaren 9.000 kilógrams de tronchs que donaren, després de totas las operacions de preparació, 400 kilógrams de filassa per hectàrea.

En lo segon any s'obtingueren, entre las dos segadas, 32.875 kilos de tronchs, que produhiren 1.180 kilos de filassa per hectàrea.

En lo tercer any la plantació arribá ja á son estat normal, obtenintse en las dos segadas anyals 40.450 kilógrams de tronchs, que suministraren 1.600 kilógrams de filassas.

En altres plantacions á Fransa y á Italia s'han obtingut

al tercer any, 2.000 kilògrams de filassa. Aquets datos se refereixen al producte de la *ramiè verda* á Fransa.

A Valencia pot assegurar-se que 's passarà d' aquestas xifras; puig si bé aquesta planta pot donar-se sense rego, no produheix en aquet cas rendiment verdaderament renumerador; aplicant donchs á son conreu las terras regadas de Valencia, s' obtindrán tres vegadas, y será major lo rendiment de cada vegada, arribantse á un producte que no baixará de 2.500 á 3.000 kilògrams de fibra per hectàrea, del tercer any en davant.

La *ramiè nívea* dona un rendiment que pot calcularse en la meytat, y la fibra es mes grullera, si bé exigeix molts menos cuydados y 'ls gastos del conreu son menors.

Los gastos, lo mateix que 'l rendiment liquit per hectàrea, varian naturalment segons las condicions del terreno y circunstancias económicas del país, però com datos que pogan servir de punt de partida, deuen anotarse los següents:

Pera posar en explotació una hectàrea de terreno s' ha de donar una doble labor, de desfons á 40 ó 50 centímetros de fondaria, obrint ab la arada mes 200 solchs paralelos á mitj metro de distancia y després altres tants en direcció perpendicular. S' han de plantar 40.000 estacas, que costan á unas deu pessetas lo miler, y s' ha de donar una lleugera regada sobre tot en los paisos molt sechs. Tot aixó ve á ocasionar un gasto que oscila al entorn de 800 pessetas per hectàrea inclohent l' interés del capital. Una vegada posat en cultiu lo sol, los gastos en los anys successius se redueixen molt, quedant los que ocasioni las talladas, carga y velejas, á la regada que ó dona y las operacions de preparació de la fibra, podent calcularse que 'l máxim d' aquestos gastos no passa per hectàrea de la tercera ó quarta part del gasto primer, es á dir, que oscila al entorn de 250 pessetas. A tots aquestos gastos deuen ajuntarse las contribucions, segurs etc,

Pera calcular los rendiments hi ha que saber que 'l preu á que actualment se ven la fibra en lo mercat de Londres es de 1 pesseta 50 centims lo kilo, y si be pot assegurar-se que aquest preu te de baixar no pch á mida que 'l cultiu s' estengui, la comparació ab lo cotó, cánem, lli y seda, permeten esperar

que no baixarà de molts anys de 1 pesseta lo kilo. Prenent, donchs, aquest tipu com preu corrent, resulta que 'l valor del producte de cada hectàrea de terrenu plantat de ramié verdas, oscilant, essent la producció de 2,500 á 3,000 kilos, entre 2.500 y 3000 pessetas, podent assegurar-se, en vista d' aquestas xifras y las que quedan consignadas pera gastos que hi ha poch cultius tant renumeradors.

III

Preparació de la fibra

En la Xina, en la Judea y en los demás paisos hont aquesta planta creix espontanea, la preparació de la fibra del ramié se fa á má y seguint una munió de operacions molt llargas y penosas. Precisament la dificultat que ofereix aquest método primitiu ha sigut una de las causas que mes han contribuït á contenir la propagació de la fibra del ramié. Per aixó s' han dedicat los industrials europeos á la invenció de máquinas ab las quals se fes desapareixer la dificultat. Las máquinas construidas á aquest objecte ja son moltas y totas ellas se proposan un doble fi, á saber: agramar la fibra, aixó es separarla de las demás materias que forman lo tall, y pentinarla y branquejarla, separant la película prima que la cobreix y colora.

Com regla general, totas aquestas máquinas se poden dividir en dos grupos: las que preparan la fibra operant en tijas verdas y las que obran sobre tijas secas. Entre las primeras deuen citarse las dels Srs John y David Greig, que obtingué lo premi de 37,500 pessetas en un concurs celebrat fa poch en Saharumpeore, y la dels Srs. Laberie y Berthel, explotadas per la societat industrial dels ramié en Fransa y Alger. Entre las de la segona classe hi han las del enginyer Rolland, que s' usa en la Guayana francesa y la de Favier, que s' emplea en Avignon. N' hi ha á mes algunas altrás d' invenció americana pero que may s' han utilisat en Europa.

Ab totas las máquinas citadas se conseguïex obtenir la fibra neta y lliure ab molt poch temps, lo qual ha transformat per complert las condicions industrials del ramié, per lo que es de

creure que no ha de tardar á propagarse considerablement aquesta planta, donant molts bons rendiments als que la cultiven ab inteligencia y cuydado.

IV

Conclusions

De la lleugera enumeració que sobre las propietats, cultiu y rendiment de la ramié havem fet, poden deduhirse las següents conclusions:

Primera. La ramié es una planta originaria del Assia, de quals tijas poden obtenirse fibras textils d' excelent qualitat, comparables en alguna cosa á las de la seda, que admeten tots los tints que aquesta, quedant ab una lluentó y aspecte molt semblant. La fibra de la ramié te á igualtat de volúm la meytat de pes próximament que 'l lli, lo qual li dona una ventatja mes sobre d' aquest.

Segona. Aquesta planta te duas especies principals de las quals la millor, que 's la de fulla verda, pot aclimatarse perfectament en tota la costa meditarrea espanyola en condicions mes ventatjoses que en los demés païssos d' Europa, situats mes al Nort, per qual motiu mereix ensajarse son cultiu.

Tercera. Pera la multiplicació de las plantas deuen establirse viviers, que suministrin estacas y esqueixos. Es condició favorable d' aquest vegetal que ni la humitat, ni la sequedat li causan grans perjudicis.

Quarta. En Fransa s' obtenen duas talladas anuals, pero 'n la zona de Llevant d' Espanya poden obtenirse per rahó del clima tres y fins quatre talladas que han de produhir un rendiment medi de 2,500 á 3,000 kilógrams de fibra neta per hectárea.

Quinta. Las novas máquinas inventadas pera la preparació de la fibra han modificat las condicions industrials de la ramié, convertintla en una primera materia qual us podrá extendres molt.

Sisé. Los gastos de cultiu poden calcularse en unas 800 pessetas per hectárea lo primer any y unas 250 en cada un dels

anys successius, mes las contribucions, segurs, etc., los rendiments alcansan al preu mínim de una pesseta lo kilo de fibra de 2,500 á 3,000 pessetas per hectárea, de qual producte s' han de deduhir tots los gastos enumerats.

Setena. Del conjunt de tots aquestos datos se dedueix que 'l cultiu de la ramié está cridat á ser un cultiu propi de las provincias més cálidas d' Espanya, en las quals deu anarse ensajant pera judicar practicament de sas ventatjes ans de que á forsa de cuidados los extranjers vajan estenent sa producció y obrintse mercats.

VARIETATS

LA PRIMERA FRUYTA.

La primera fruyta de la primavera son las cireras.

Lo gran Frederich de Prussia que era apassionat per ellas, estava en correspondencia ab un agricultor dels encontorns de Tolon, al que recomanava que no s' oblidés jamay l' envió de la primera recolecció anyal de sas cireras.

Impacientat aquest agricultor al rebre contínuas queixas de son real parroquí, li expedia, segons se diu, las cireras pintadas ab vermelló, que S. M. trovava excel·lentas y que pagava molt caras. Lo monarca xi-frava sa vanitat en veure sa taula cuberfa de fruyts fora d' estació, y mostrava ab orgull las branques de cirerer provehidas de fruyts madurs en apariencia, en los primers dias d' Abril.

Frederich haguera pagat un preu fabulós per una cirera en lo mes de Janer. Los jardineros de las possessions reals coneixian tan perfectament los gustos de son soberá, que rivalisavan en zel pera presentarli, lo dia primer del any, un test contenint un cirerer nano ab fruyts madurats en estufa.

Un dia digueren al filósoph coronat de Sans-Souci, que las cullitas de cireras quedavan sovint compromises pels aucells que feyan malbé los arbres. Frederich s' enfadá y ordená que 's possessin á preu en tota Prussia los caps dels pardals. Ho escrigué á Voltaire, que li respongué que era impolítich, inhumá é indigne d' un gran monarca atentar á la vida de pobres aucellets.

Frederich no feu cas de las reflexions del gran escriptor y mantingué

son decret. Desaparegueren los pardals, pero al cap de dos anys no hi hagué cireras ni altrás fruytas. Las orugas las destruhian totas.

Lo rey compregué sa errada, se reconciliá ab las aus que s' encarregavan de menjar-se las orugas y 'ls cuquets, y la fruyta favorita torná á compareixer en la taula real.

Desde aquell temps protegeix l' Estat en Prussia, com en tota la Alemanha, á las aus favorables á la agricultura.

NOTICIAS

La fabricació d ayguardents.—En la isla de Mallorca ha entrat en un período de verdader progrés, essent d' esperar que dintre poch temps haurá arribat á un punt tal d' avens que res tindrà d' envejar á la mateixa destileria alemana.

Creada fa apenas dos anys la poderosa y acreditada «Societat agrícola, industrial y comercial de Manacor», domiciliada á Palma, conta actualment ab un grandió edificí de nova planta, en lo qual están instalats dos magnífichs aparells de destilació alemanys, oficinas y magatzéms.

Actualment está procedint á la construcció de dos edificis més, un pera celler y altre pera la elaboració d' esperits de diferents fruyts, entre ells, las figas, que ab abundancia la isla produheix, seguint al efecte las indicacions de nostra paysá, lo distinguit Enginyer industrial D. J. Bayer, de quí en altrás ocasions hem publicat travalls sobre la utilitat de dita primera materia, que en molts terrenos y climas pot ventatjosament competir ab los cereals y fins ab la vinya.

Plantació de ceps.—Per tot arreu aumentan d' una manera potser exagerada las plantacions de vinyat, fent pensar á las personas calculadoras en la proximitat d' una crisi pera la producció vinatera, que aviat será superior á la demanda del extranjer y al consum del país. Pera que 's veja fins á quint punt alcanza aquest afany d' esplotar los ceps, reproduhim lo següent párrafo que porta la *Revista del Maestrazgo*.

«Vint anys enrera, diu, apenas se coneixia 'l cep en l' Alt Maestrat, y los pochos que existian donavan escassos rendiments á sos possehidors. Avuy en la majoría dels pobles d' aqueixa comarca 's cullen en cantitat bastant regular caldos, que son molt sollicitats pera l' embarch. A Morella mateix s' han plantat en aquets últims anys numerosos ceps, que comensan á donar ja un vi tan bó, que no podia esperarse d' aquesta freda terra. Com consecuencia de la nova industria agrícola, s' ha construït ja un cup en eixa y dins de molt poch temps altre y altres, segons se 'ns diu.»

Invasió filoxérica.—No es gens agradable tenir que consignar notícias poch satisfactorias y més quan aquestas afectan á una producció tan respectable com es la vinícola en nostre país.

Desgraciadament l' estat de las novas tacas filoxéricas descubertas y

operadas en l' últim mes de Maig acusa la propagació de la terrible plaga ab síntomas fatals pera la provincia de Barcelona. D' ell resulta que en los termes municipals de Malgrat y Palafolls s' han extingit 32 tacas, que tenian 1,107 ceps atacats, ocupant una estensió de 88 áreas y 82 centíareas y s' han operat 6,147 ceps.

D' aixó resulta que l' terme de Malgrat está invadit en totes direccions, aixís com lo de Santa Susagna en sos vinyats lindants ab los de Malgrat.

Las darreras tacas trobadas en aquestas duas últimas poblacions son de suma gravetat per la situació elevada que ocupan, de 90 á 100 metres sobre 'l nivell del mar, constituhint un perill imminent pera 'ls vinyats del Litoral, amenassats de mort per la filoxera, si no se la pot aturar en sa vertiginosa carrera.

TAPS DE SURO.

Diu *El Palafrugellense*: «Nos atrevim á fixar avuy la atenció de nostres fabricants de taps ab las noticias que hem rebut de Lóndres que no poden esser mes tristas, diuhen: *Las existencias de taps son grans, y las transacciones pocas. S' han fet algunas vendas, però ab preus tan reduhits, que no alcanzan al preu de cost pera l' expedicionari.*»

Lo que no podém esplicar ni exposar datos concrets, es de que dimana ó motiva aquesta paralisació, no obstant podém assegurar que l' any passat quedaren moltes existencias sense vendre per no haver fet molta calor. Altres suposan que una mica pot influir la *Blue Aymy* que es la associació mes poderosa contra la beguda. Apoyada per la Iglesia oficial y secundada per sos adeptes, ha arribat á conseguir resultats molt satisfactoris. La *Noticia mensual de Paris* diu: «Per los carrers no 's veu mes que *Blue Riblon* en lo trau de la levita ó del jech dels afiliats.

L' impost sobre las begudas, *drink duty*, ha tingut l' any passat una baixa de mes de 5.000,000 de L. y molts d' aquestos *Wine merchants* se 'n van á altres rams de comers perque están perdent molt diner.»

De tots modos la crisis existeix en nostra industria tapera y aconsellém á nostres industrials que posin la deguda atenció á la situació que atravessém cuan efectuhin las compras de suro, y al mateix temps que premeditin bé de la manera que venen, si no volen exposarse á sufrir pérdidas sensibles.

VINS.

La situació pera 'ls propietaris y grans magatzemistas de vins negres segueix sent favorable, perque encara que 'ls comerciants s' esforsan en adquirir las partidas indispensables pera cubrir sos compromisos, los hi es una mica difícil conseguirho, per las pretensions dels culliters y perque las existencias s' han reduhit bastant en molts cellers. Encara que 'ls preus son alsats, las transacciones demostren alguna pesantó en aquesta plassa, en la qual es poch important la exportació á causa de las noticias que arriban de Cuba, y que retrauhen als exportadors pera empendre negoci, ajudant á aixó la calma que 's nota en lo mercat del Riu de la Plata, encara que als preus dels caldos destinats á dit país revelin molta fermesa, fins lo punt de pretendre elevarlos pera las marcas reputadas.

Lo negre superior se cotisa á Barcelona, de 27 á 30 pessetas la carga.—Id. ordinari, de 22 á 27.—Priorat sech y dols, de 40 a 45.—Mistela negra, de 55 á 60.—Pera Cuba á tota venda, de 36 á 38 duros.—Pera 'l Riu de la Plata, de 41 á 42.—En combinació pera Cuba, de 38 á 40 per pipa catalana.—Pera 'l Brasil, de 50 á 51 la portuguesa ab casco franch á bordo.

De *vins blancs* encara que pocas existencias y demanda, hi ha ferme-sa en los preus de las classes bonas.

CALENDARI DEL PAGÉS

JUNY.

CASSA Y PESCA

CASSA.—Lo calor fecundant de Juny fa que tots los animals acabats de naixer comensan á bullir en sas covas y á remoures en sos nius. Los pollets se donan pressa á rompre sas closcas, y 'ls cuadrúpedos á sortir de sos llits ó de sos caus. La naturalesa 's multiplica prodigiosament, com ho anuncia 'l *piu piu* en los arbres, lo moviment animat del bosch y 'l formigueig en la sina de la terra. Las aus cantan, y 'ls demás animals ó braman, ó udolan, ó escutxejan, ó mujan, ó grunyan, ó piulan y miolan pera alegrar y cridar á sos fillets. L'aire y la terra va á poblarse, y 'ls primers que abandonan sas llodrigueras son los enjogassats cunillets.

PESCA.—Arriba 'l verdader temps de la pesca ab canya á totas las horas del dia. La pesca ab moscas artificials es la mes apropiada, lo mateix que la de sorpresa en las horas de gran calor. Molts peixos, malalts encara de la fressa, no mossegan l'esquer, com la tenca que pon encara en las ayguas fredas. S'usarán los esquers vius y de sanch presa, segons las menas de peixos. Aquet es un dels períodos pera la pesca de la truyta y demes animals de la mateixa familia. En la mar abundan la alatxa, las agullas, lo bacallá, lo llusset, las acedías y altres, de nit y ab vent S. E. La época de la fressa ha terminat.

Imprenta de «La Renaixensa», Xuclá, 13, baixos.